

محیط مساعد: ایجاد یک محیط مساعد و مطلوب یکی از مسئولیت‌های مهم دولت است. در بسیاری از کشورها، محیط‌های موجود، محیط‌های مطلوب و مساعدی برای اجرای پروژه‌های مشارکت عمومی - خصوصی نیستند و علت آن عبارت است از: چارچوب‌های قانونی و رگولاتوری ناقص و منسوخ و عدم یکپارچگی میان بخش‌های مختلف، محدودیت‌های بازار و ساختار بخش‌ها، درک عمومی نادرست از مشارکت عمومی - خصوصی، نبود خط‌مشی‌های روشن در مورد نقش بخش‌های دولتی و خصوصی. به منظور مدیریت این موضوعات، دولت باید قوانین جدیدی را به تصویب برساند یا قوانین موجود را با الحاقیه‌هایی اصلاح نماید.

فرهنگ حاکمیت مناسب: ایجاد حاکمیت مناسب بر اساس اصول پذیرفته‌شده‌ای همچون: پاسخ‌گویی، عدالت، کارایی، مشارکت، شفافیت، انطباق و شایسته‌سالاری از دیگر مسئولیت‌های مهم دولت به شمار می‌آید.

نگرانی‌های اجتماعی و سیاسی: اغلب، این پرسش مطرح می‌شود که آیا تمام بخش‌های جامعه از پروژه‌های مشارکت عمومی - خصوصی بهره‌مند می‌شوند؟ برای پاسخ‌گویی به این پرسش، دولت ممکن است خط‌مشی‌ها، مقررات و ضوابطی را که متضمن توزیع عادلانه منافع باشد، ایجاد نماید یا حمایت‌های لازم را از طریق مشوق‌ها و کمک‌های فنی به عمل آورد. این باور که مشارکت بخش خصوصی به واسطه انگیزه سود بیشتر، قیمت‌های بالاتر و اشتغال کمتری را به دنبال دارد و ممکن است در راستای اهداف اجتماعی کشورها نباشد از یک سو و فقدان اراده سیاسی دولت‌ها از سوی دیگر، می‌تواند مانعی برای ایجاد یک محیط حمایتی از مفهوم مشارکت عمومی - خصوصی به شمار آید. برای موفقیت برنامه‌های مشارکت، این موضوعات باید توسط دولت مورد توجه قرار گیرد.

ظرفیت‌سازی: دولت باید برنامه‌های ظرفیت‌سازی مناسبی را برای توسعه مهارت‌های لازم برای مسئولانی که در توسعه و اجرای پروژه‌های PPP مشارکت دارند، تدارک ببیند.

مسئولیت‌های مالی دولت

علاوه بر مسئولیت‌های مربوط به موضوعات

قانونی، رگولاتوری و خط‌مشی، همچنین مسائل اجرایی، دولت مسئولیت‌های مستقیم و غیرمستقیمی در پروژه‌های PPP دارد. مشارکت دولت ممکن است در مالکیت دارایی‌ها، مشارکت در آورده، تأمین مالی از طریق وام فرعی، تقبل برخی ریسک‌ها و ارائه مشوق‌های مختلف، شامل ضمانتنامه وام‌های با منشأ داخلی و خارجی باشد. این نوع مشارکت‌ها مستلزم تقبل تعهدات اقتضایی صریح و ضمنی از سوی دولت است.

حمایت اقتصادی دولت از مشارکت عمومی خصوصی

حمایت دولت از پروژه‌های PPP می‌تواند از طریق موارد زیر صورت گیرد:

واگذاری زمین، اعطای سرمایه و سایر شکل‌های کمک‌های مالی، تضمین درآمد، تقبل ریسک تبادل ارزهای خارجی، مشوق‌های مالیاتی، حفاظت در برابر کاهش تعرفه‌ها یا محدودیت دوره واگذاری، تضمین وام، مشارکت در آورده و ارائه یا کمک در صدور مجوزهای لازم.

حمایت‌های عمومی دولت

تعهد سیاسی و حمایت مستمر برای اجرای برنامه‌های مشارکت عمومی - خصوصی ضروری است. برخی از موضوعات اجتماعی که در این راستا باید به آن‌ها پرداخت، عبارت هستند از: قیمت‌گذاری و انگیزه سود برای بخش خصوصی، در نظر گرفتن راهبردهای کاهش فقر، اسکان مجدد، توانمندسازی و جبران، انتشار اطلاعات و مشارکت جامعه.

به این معنی که در کنار تحلیل اقتصادی و مشخص کردن فواید و هزینه‌های پروژه مورد نظر، می‌بایست آثار بیرونی طرح نیز مدنظر قرار گیرد. غیر از صرف منافع مالی بلندمدت برای ایجاد تأسیسات جدید در مقایسه با حفظ وضعیت موجود آن (مثلاً در رابطه با هزینه‌های نگهداری و یا جایگزینی یک تأسیسات جدید به جای چند تأسیسات قدیمی) یا سایر منافع که قابل قیمت‌گذاری هستند (نظیر صرفه‌جویی در زمان رانندگی بر روی یک جاده جدید)، در ارزیابی اولیه یک پروژه بخش عمومی، می‌بایست منافع و هزینه‌های گسترده‌تر اقتصادی و اجتماعی آن (آثار بیرونی و یا به عبارت دیگر، صرفه‌ها و یا عدم صرفه‌های بیرونی) نیز به حساب

آورده شود. این آثار بیرونی شامل موارد زیر هستند: توسعه اقتصادی، مثلاً افزایش در ارزش زمین‌ها و فعالیت‌های کلی اقتصادی، آثار مترتب بر ایمنی یا بهداشت عمومی مانند کاهش تصادفات منجر به فوت در اثر احداث یک جاده جدید، آثار زیست‌محیطی، نظیر افزایش یا کاهش آلودگی صوتی یا آلودگی هوا.

همچنین برای تعیین قیمت اقتصادی خدمات عمومی همچون آب، برق و گاز، می‌بایست بسته به ماهیت پروژه، فاکتورهای متعددی مورد بررسی قرار گیرند که از جمله می‌توان به حساسیت مشتریان و درآمد ایشان، همچنین میزان رشد جمعیت و نحوه مهاجرت مردم اشاره نمود. باید توجه داشت مشارکت بخش خصوصی به معنای آن نیست که دولت کنترل خود بر تأسیسات زیربنایی را از دست می‌دهد؛ بلکه دولت با ایجاد قوانین و مقررات جدید، نقش تسهیل‌گر و رگولاتور را بر اساس مزایای نسبی و توانایی به کارگیری شیوه‌های خود برای دستیابی به اهداف سیاسی و اجتماعی ایفا می‌کند.

مؤسسات رگولاتوری و نقش نظارتی دولت

به طور کلی، تعریف این مؤسسات، به منظور ارائه خدمات با کیفیت مناسب و قیمت معقول در زمان مناسب، وضع مقررات و کنترل صورت می‌پذیرد. شرکت‌های برخوردار از حق انحصاری را ملزم می‌کند که خدمات را بدون هیچگونه تبعیضی به تمام طرف‌هایی که خواهان آن هستند، عرضه کنند و در واقع، مصالح عمومی و تحقق منافع کلیه ذی‌نفعان (نه یک ذی‌نفع)، مورد تأکید قرار می‌گیرد.

یکی از اصلی‌ترین دلایل وجودی نظام‌های رگولاتوری، رعایت حقوق مصرف‌کنندگان در عین عدم مداخله دولت در نظام قیمت‌گذاری است. به هر حال، در کشورهای پیشرفته، نقش رگولاتوری تنها قیمت‌گذاری یا وضع مقررات در موارد خاص و پایش اجرای آن نیست؛ بلکه این مؤسسات نقش تخصصی را هم ایفا می‌نمایند و مشخص می‌کنند که اجزا و عناصر سازنده‌ی یک کالا یا یک خدمت چه باید باشد و باید از چه مشخصات و ویژگی‌هایی برخوردار باشند. به عبارتی دیگر، این مؤسسات نقش چشم جامعه را در این خصوص بر عهده می‌گیرند.